

WWW.HEDEN.GO:TEBORG

HEDEN åter som stadens **allmänning**, en samlande domän för göteborgarna–en lokal och global arena för gemenskap och **integration**, en värdeskapande mötesplats i hållbarhetens tecken. En plats för alla i vardagen och till fest, en oas och en attraktion vilken sammanför och förenar människor.

Heden är absolut unik som företeelse. En öppen tillgång av storslagna dimensioner i centrum av det urbana livet där Göteborgs mest populära platser finns inom gångavstånd. Ett **neutralt hjärta** mellan kulturens, kommersens och nöjeslivets arenor: *Götaplatsen, Avenyn, Mössan, Liseberg, Ullevi, Östra Nordstaden* och *Gustav Adolfs Torg* för att nämna några. Inom en snar framtid är Heden också uppkopplad mot kommunikationsnoderna *Centralen* och *Korsvägen* som kommer att länka direkt till hela **regionen**.

Vårt förslag tar utgångspunkt i denna kraft som en möjlighet genom att förstärka och utveckla platsen utifrån det redan påbörjade. Den **good-will** Heden idag skapar i form av ekonomisk bärkraft och flexibilitet för arrangemang till staden är av gigantiska mått. Hit kommer omkring 130 nationaliteters ungdomar och deras ledare ärligen och väl hemma berättar de om sina fantastiska upplevelser av staden. Göteborgarna själva genererar 150 000 besök/år endast för att spela fotboll och dagens parkeringar utnyttjas av både göteborgare och besökare som en entré till centrala staden.

Men dagens användning/utformning har också en baksida. Heden är med sin dimension ett **no mans land** mellan till synes centrala och sammankopplade ytor. Under de mörka timmarna då inga människor befinner sig på platsen upplevs den av många som otrygg och ointressant och då dagens ljus faller på parkeringar, provisoriska stängsel, temporära byggnader, asfalt och grus blir intrycket en stökig och oskön plats. Det är inte med begreppet **mötesplats** man förknippar Heden idag utan snarare som en **barriär** i staden.

Ett nyskapat Heden måste upphäva det öppna rummets **tomhet** genom att **integrera** platsen i stadens sammanhållna struktur och denna aspekt, i alla dess dimensioner, är vårt förslags verkliga **innebörd och vision!**

För att uppnå detta anlägger vi ett utvidgat perspektiv på frågeställningen. Erfarenheter från **internationell och samtida stadsplanering** utnyttjas genom att ett större område analyseras. Metoden vi använder kan i korthet beskrivas som att tidigt i processen identifiera positiva **flyttkedjor** på en större skala och sedan aktivera dessa genom sk. **urban re-organisation**. Angreppssättet sätter fokus på området mellan Heden och Fattighusån, Mölndalsån och baksidan av Mössområdet. Om Heden beskrivs som otrygg, trasig och föga attraktiv i olika hänseenden så accentueras denna känsla och verklighet med tilltagande styrka i dessa delar. **Här finns ingen stad längre!**

Såväl erfarenhet och forskning inom området urban planering visar att genomströmningen av människor på en plats är ett **primärt mål** i sig. Ett sätt att uppnå detta är att områdena kring Mölndalsån, Bohusgatan, Sten Sturegatan samt Skånegatan ges ett påtagligt tillskott av byggd volym, främst i form av **bostäder** och att dessa delar av staden blir betydligt mer **attraktiva** som stadsmiljöer. Tillsatsat uttryckt betyder det att Heden inte kan lösa sina egna problem isolerat–ett fungerande Heden kräver

och efterfrågar ett väsentligt **energitillskott** från öster! Att omlokalisera de öppna aktivitetsytorerna längs Mölndalsån genom **samordning** med redan **existerande** aktiviteter på Heden blir ett sätt att friställa mycket stora ytor för annan användning. Samtidigt förstärks Heden avseende sina positiva sidor och roll i staden.

Vi föreslår därför, som en del av projektet Heden, att en vacker och trygg ny stadsmiljö anläggs vid Mölndalsån. Tillsammans med bebyggelsen och livet i Gårda skulle denna centrumnära del av staden generera nya flöden och tillföra den energi till Heden som idag saknas.

Den nya **Åstaden** i Göteborg blir ett komplement till **Älvstaden** och ett viktigt steg i förverkligandet av de 3 huvudtemana inför Jubileumsåret 2 0 2 1:

Nära vatten – Bygga broar – Öppna rum!

Förslaget **www.heden.go:teborg** provar denna tanke fullt ut. Heden programmeras för att kunna ta emot de öppna aktivitetsytorerna som idag finns utmed Mölndalsån. Därigenom frigörs en markresurs för byggande på knappt 5 Ha motsvarande dryga 40 % av Hedens yta! Aktiveringen av positiva flyttkedjor inkluderar också en omplacering av tennishallar och utomhusbanor från Gamla Ullevi till området intill Landeriet vid Levgrens väg. Härigenom frigörs ytterligare ca. 1 Ha, vilket totalt innebär att 6 Ha kan exploateras utanför Hedens yta. På Heden innebär förslaget att ytterligare 0,8–1,0 Ha kan exploateras till **försäljning** för bostäder, kontor och handel.

Sammantaget möjliggör förslaget att en samlad markresurs på Heden och i dess närområde på 6,5–7,0 Ha kommunalt ägd mark kan utnyttjas till förtätning och försäljning. Förslaget motsvarar en exploatering på **65 %** av Hedens totala yta.

I sina huvuddrag, och enligt bakgrunden ovan, får Heden följande programmering:

- En ca. 3,5 Ha stor flexibel yta för en varierad användning
- En kommunikationsnod för kollektivtrafiken i anslutning till Exercishuset
- En grön inramning av Hedens öppna rum
- Sittplatser utomhus i soliga syd- och västlägen
- 3 permanenta fotbollsplaner varav 1 med läktarkapacitet (Alt. 1) eller 4 permanenta fotbollsplaner varav 1 med läktarkapacitet (Alt. 2)
- 4 handbollsplaner inomhus varav 1 med läktarkapacitet
- Omklädnings-/driftslokaler till fotboll/handboll/aktiviteter på den öppna ytan
- En kulturarena för cirka 18 000 åskådare (Alt. 1)
- Kulturlokaler för musik/teater/bild/dans
- Ett idrottsmuseum som flyttas från Kviberg
- En samlad markarea till avyttring motsvarande cirka 45 000 (Alt. 1) – 70 000 (Alt. 2) m² BTA ovan mark innehållande bostäder, kontor och kommersiella lokaler
- Cirka 1 000 cykelplatser i garage
- Cirka 2 500 bilplatser i garage
- Mindre bostäder av typen student- och forskarbostäder, kontorsytor samt kommersiella ytor, alla för uthyrning

- Bokningsbara värme- och matsäcksstugor för stadens förskolor och skolor

+ **mycket, mycket MER !!!**

Allmänningen i staden till sin form

Den grundläggande gestaltungsprincipen är att **rymden** bevaras i Hedens **öppna stadsrum**. Detta uppnås genom att en plan yta i väster skapas vilken sedan viks upp och bildar ett svagt lutande plan i öster. En **topografi** uppstår därigenom vilken speglar stadens landskap –**lerans dalgångar** mellan **bergens höjdryggar**.

På framtidens Heden möter man från Södra vägen, Engelbrektsgatan och Parkgatan det öppna stadsrummet **visuellt och fysiskt** direkt och man tar omedelbart aktiv del av Heden. Sten Sturegatan ges däremot en ny roll i staden och utformas som en **stadsgata** med butiker, kontor och bostäder vilka kopplar mot det framtida starka stråket mellan Centralstationen och stadens centrum för evenemang vid Korsvägen och Skånegatan. Mötet med Heden från öster gestaltas genom ett snitt i den lutande ytan i Bohusgatans förlängning vilket erbjuder bostäder, kaféer/restauranger och butiker. Via denna svagt sluttande gata förs man uppåt (1:40) mot crescendo där den **Hedens rymd** öppnar sig–**wow!!**

Redan i mötet med Heden ges man känslan av den gröna inramningen och tematiken kring **vatten**. Inne på Heden omges man av en grön ridå och närvaron av vatten förstärks i olika former. I vecket mellan den västra plana ytan och den östra lutande ytan byggs gradängar, trappor och platåer för att erbjuda de bästa **solplatserna** mot söder och väster. Detta blir en informell **mötesplats** för alla. Bakom denna skyttar fotbollsplanerna fram, ibland synliga och ibland dolda. I norra delen av vecket övergår trappstrukturen till att bli en lägre fasad med serveringar och entréer till viktiga kulturaktiviteter. Vid Parkgatans kollektivnod erbjuder Exercishuset en **grön oas** inomhus med serveringar och annan service. Utanför trappor sig Hedens yta, i form av växtfyllda **vattenterrasser**, upp mot sin nya belägenhet på dryga 7 meter över havet.

I öster står de veckade bostadshusen med sina **blåskimrande** glaslameller som en sammanhållande fond i det öppna rymliga stadsrummet. Bortom denna framskyttar stadens högre byggnader såsom Gothia Towers, Hotell Opalen och nyttillkommande byggnader. Den lutande ytan framför är en del av Hedens publika rum och har gjorts tillgänglig för alla (lutning < 1:20). Denna yta bildar tillsammans med den plana ytan i väster ett tydligt **urbant golv** vilket medvetet urskiljer sig från stadens övriga markbehandling, till stor del dominerat av granit, grå betongplattor och asfalt. Här föreslås istället ett ljust golv utfört i nästintill vit betong, vilket gjuts på plats i ca. 10 m2 stora fält, i kombination med cementbundet grus och lös singel i samma kulör. Att utforma Heden som en **ljus** och **välkomnande** yta är en viktig del av förslaget!

Allmänningen i staden till sitt innehåll

Då dagens fotbollsplaner erhållit en tydlig och vacker permanent inramning har resterande öppna och plana delar av Heden gjorts enkla att förändra oavsett om det gäller skridskoåkning, en extra fotbollsplan, en vattenspegel eller en tillfällig marknad/utställning. Här inbjuder förslaget till en **designprocess** över tid snarare än en slutgiltig utformning. Heden skall kunna användas på ett flexibelt sätt av orsaker relaterade till **attraktion, funktion, integration och lokalklimat**. För att underlätta

och stödja dessa typer av användning, enskilt eller tillsammans, finns en nedtonad fältindelning på marken. Fälten utgör en slags spelplan för olika **applikationer** som löper över tid, exempelvis kan de material som fälten inledningsvis är gjorda av bytas ut och innefatta ytor av exempelvis trädäck, vatten, konstgräs.

Då Heden skall verka för **integration** i en vidare bemärkelse föreslås också en slags **virtuell spelplan** för olika **applikationer** (se diagram "Heden i medborgardialogen"). Denna inbjuder till att Heden i vardagen används spontant timme för timme eller vecka för vecka av allmänhet, föreningar/organisationer eller företag. Som ytterligare ett stöd för idén om Heden som **integrationens hjärta** i staden införs också sk. **stadsdelslinjer** vilka ger hela Göteborg en närvaro på stadens allmänning. Dessa linjer utgår från Hedens periferi och sträcker sig in 15–20 meter och representerar genom **bokstäver** infällda i marken stadens alla ingående stadsdelar (SDN). Vi ser linjerna som utgångspunkter för **möten** där exempelvis en skolklass utgår från sin **egen** linje och besöker de andras, spontant eller organiserat. I anslutning till den egna linjen erbjuds också stadsdelarna att producera **events** som kan vara allt ifrån ett tillfälligt uppträdande till en egenproducerad lekplats för en sommarsäsong.

Historiskt sett har Heden sedan länge erbjudit plats för tyngre aktiviteter såsom utställningar, cirks, mässor och tillfälliga bostäder. För denna typ av användning har en yta i sydvästra hörnet avsatts där ingen underbyggd parkering finns. På Heden skall både vardagen och festen vara välkommen vilket förslaget stödjer genom en flexibilitet med avseende på ljus- och vatteninstallationer liksom rörliga vegetations- och möbелеment. Olika stämningar och mikroklimat skall kunna frammanas för högtider och evenemang liksom för mindre grupper och enskilda individer. Våra studier av klimatet på Heden har visat på att denna har ett oförtänt dåligt rykte som "blåshål". I själva verket visar vindmätningar att den omkringliggande urbana strukturen ger relativt gott skydd men att det öppna stadsrummets torftiga utformning gör att människan mentalt upplever det anorlunda. Från tid till annan kan mikroklimatet behöva modifieras. För att uppnå detta mål används några enkla principer rörande markanvändning och materialval, särskilt hur vatten och vegetation placeras och används i fälten. Vattensamlingar kan erbjuda svalka under sommarkdagar nu och i framtiden, men kan även dräneras på sitt innehåll för att användas till andra ändamål. Vegetation kan flyttas och användas för att bryta upp vind, men också för att skapa mer slutna gröna rum. Vintertid kan överskottsvärme från kylanläggningen till arenans is användas till värmestugor och uppvärmda lekplatser på Hedens flexibla yta.

Som ytterligare en möjlighet till **möten** och **integration** har det inom huvudförslaget (Alt. 1) studerats en placering av den nu aktuella **Kulturarenan** på Hedens nordöstra del. Denna har sänkts ned i det svagt lutande platåplanet och en visuell transparens har bevarats under de övre läktarna. Från Hedens plana yta framstår arenan som en svävande ljusbelyst oval om natten och en skimrande sådan på dagen.

Vi menar att en **Kulturarena** på Heden skulle stärka platsen i sin integrerande funktion, både symboliskt och reellt och därigenom ytterligare förstärka **varumärket** för hela staden.

GESTALTNINGSKONCEPT

VARSAM EXPLOATERING AV HEDENS ÖSTRA SIDA

Sten Sturegatan är idag med sin äldre bebyggelse och trädalléer en vacker och bred stadsgata, men saknar motvikten på den sida som vetter mot Heden. För att återuppliva denna del av staden, och för att effektivt använda den volym som uppstår när Hedens lutning byter riktning, finns en veckad åttavåningsbyggnad längs större delen av Sten Sturegatan. W-veckningen kan härledas till Hedens nutida och framtida roll som mötesplats för nationaliteter, likt *world wide web*.

HEDENS INRAMNING

Befintliga trädplanteringar runt Heden förstärks för att ytterligare framhäva Heden som öppen yta i staden. Träden ger skugga och bättre luftkvalitet. Den breda träramen skänker användaren en tydlig känsla av att initialt befinna sig i ett slutet grönt rum, för att sedan öppna upp sig till en stor öppen ljus yta. Denna stora kontrast över en kort sträcka är effektiv. Här liksom längre in på Hedens yta kan användaren följa årtidsskiftningarna i färger och aktiviteter.

LINJERNA SKAPAR FLEXIBILITET

Ett genomgående element på det nya Heden är linjerna i väst-östlig riktning. Linjerna binder samman Hedens yta och tjänar som avgränsningar mellan en mängd olika fält. Fälten kan fyllas med de funktioner och utseenden som efterfrågas-vatten, konstgräs, vegetation, betong eller grus. Transformation sker under en fortlöpande designprocess där användaren får vara med och forma ytor. Detta i sig ger staden möjlighet att uppmärksamma olika händelser, eller uppmuntra till samhällsengagemang.

VECKNING AV YTAN

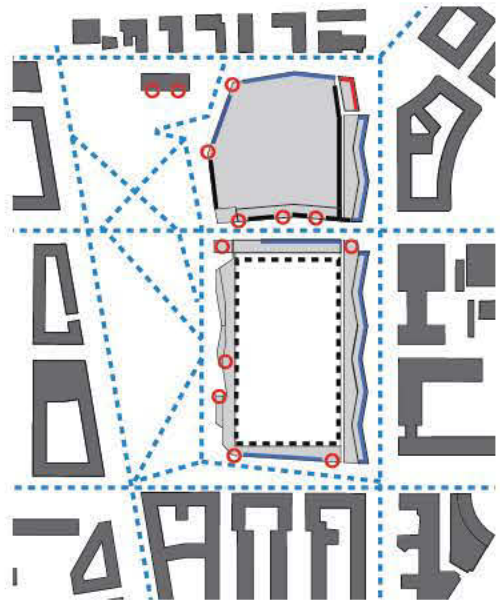
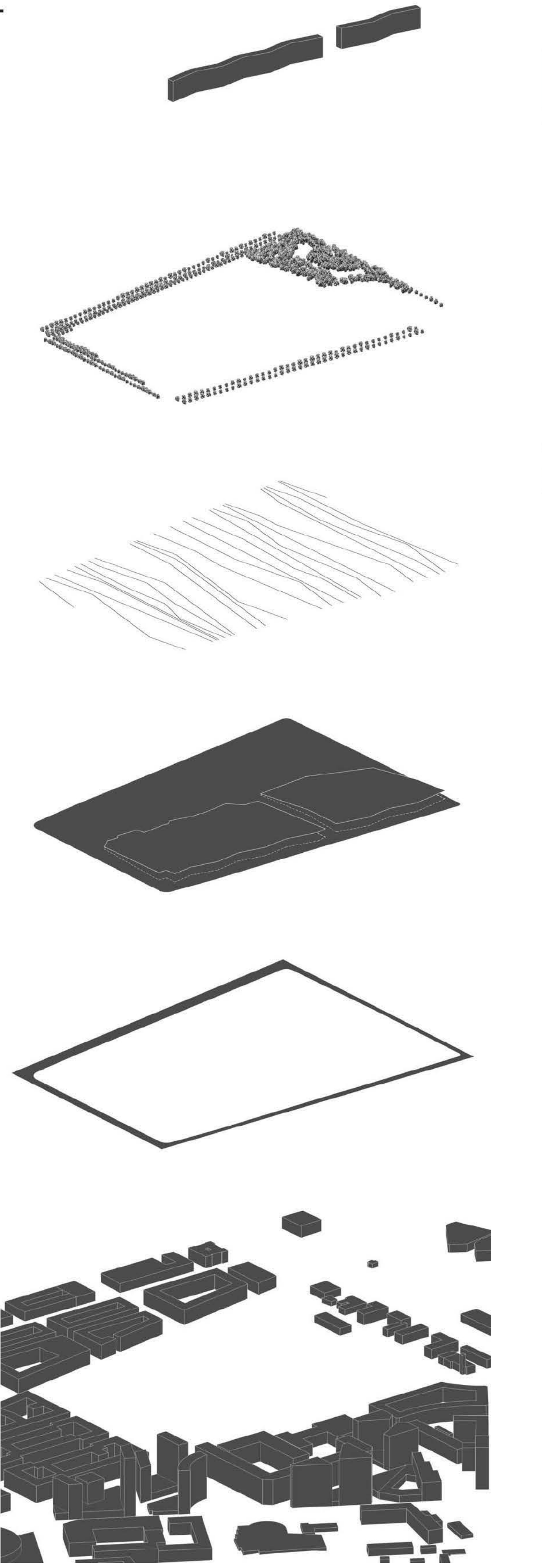
Heden lutar i dagsläget mot öster, bort från solen och bort från havet. Genom att istället vända Hedens lutning mot väster uppstår flera effekter. Dels blir Heden välkomnande för aktiviteter i solsken och dels skapas stora volymer under mark utan att Hedens öppna karaktär går förlorad. Dessa volymer gömmer underjordiska parkeringar, delar av en arena och bebyggelse för att skapa ett helt nytt uttryck på Heden.

HEDEN SOM ÖPPEN YTA OCH ALLMÄNNING

Ett öppet Heden med varsam exploatering medför att flera intressen tillgodoses. Heden kan stärkas i sin funktion som allmänning, en yta till för alla och för många olika aktiviteter. Sport- och kulturevenemang kan fortfarande hållas på Heden samtidigt som vissa byggnader kan och bör tillföras på Heden. All exploatering bör respektera Hedens allmänt kända och karaktäristiska form.

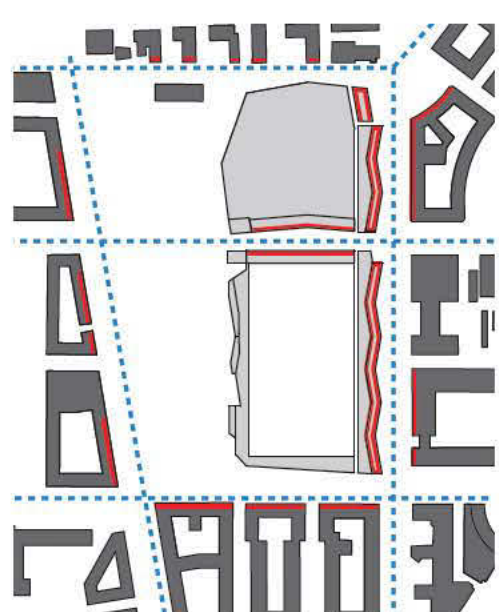
DET ÖPPNA HEDEN IDAG

Heden är idag ett stort öppet stadsrum som själva namnet bekräftar. På tre av sina sidor är ytan omgiven av kraftfull bebyggelse i kvarterstruktur. På den fjärde sidan öppnar bebyggelsen upp sig vilket möjliggör en koppling till Trädgårdsföreningen i norr, och i förlängningen till grönsåken längs Nya Allén. Ute på själva Hedens yta upplevs en öppen tomhet-denna känsla behöver vändas till en användarvänlig öppen flexibilitet.

ATTRAKTIVITET

Rörelser över Heden skall vara friare. Hedens roll som attraktion för organiserad och spontan idrott förstärks. Ett stort antal nya målpunkter på och vid Heden etableras; kulturhus, idrottsmuseum, kaféer och den nya kulturarenan. Den rumsliga indelningen genom "veckor" skapar en ny generös solhylla i staden.

TRYGGHET

Upplysta platser upplevs tryggare än obelysta platser. Platser som ses av människor i omringliggande hus upplevs tryggare. Bostäder byggs längs halva stråket över Heden. Ökat aktivitetsinnehåll i Heden ger ytterligare trygghet. Bostäder, kontor och hotell ger folkrörelser under nästan alla dygnets timmar på Heden, för en gemensamt ökad trygghet.

NYA ÅSTADEN

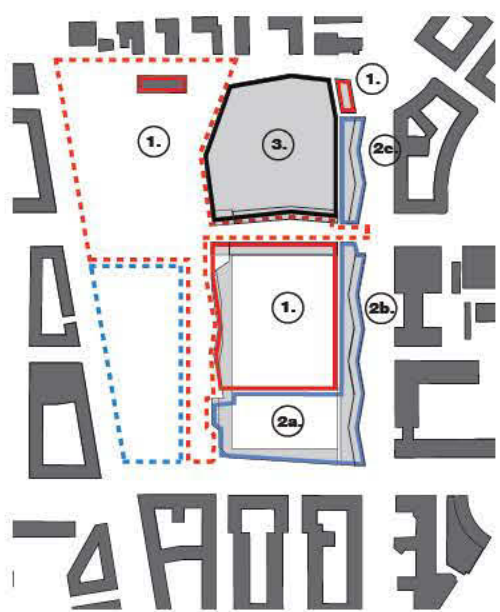
Nya Åstaden blir möjlig genom att aktiviteterna på Valhalla IP bereds utrymme i och på den nya Heden. Nya Heden blir därigenom en förutsättning för en exploatering av Valhalla IP.

Valhalla IP blir en av de permanenta fotbollsplanerna på Heden. Nya Ullevi's uppvärmningsfält förläggs i den flexibla vattenparken/eventytan och på två av fotbollsplanerna samt inne i kulturarenan.

Konsekvenserna blir att åkanten längs Mölndalsån kan tillgängliggöras för en stadsmässig bebyggelse med många bostäder. Med ett underliggande p-garage ökar parkeringskapaciteten markant för hela evenemangsstråket.

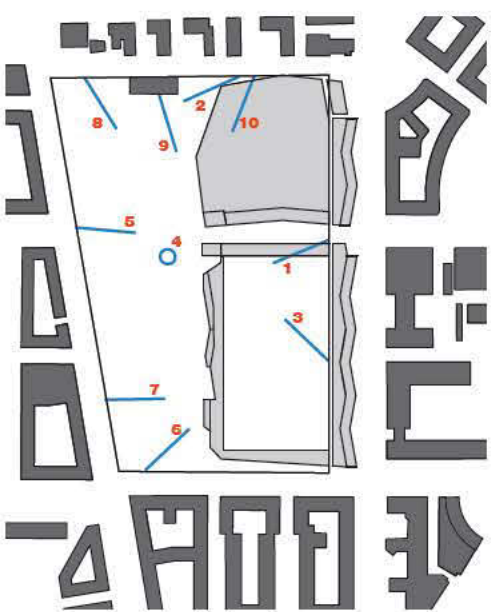
De nya kvarteren tillför Gårda ca. 1 000 nya bostäder. Gårda är idag i huvudsak en stadsdel med arbetsplatser och blir genom de tillförda bostäderna ett starkt och tydligt exempel hur blandstad kan byggas i Göteborg.

"Varenda j-vla del av staden skall förtätas innan Heden bebyggs."
Knut Eirik Dahl; styrgruppsmedlem, prof. Urbanism och Landskap

ETAPPER

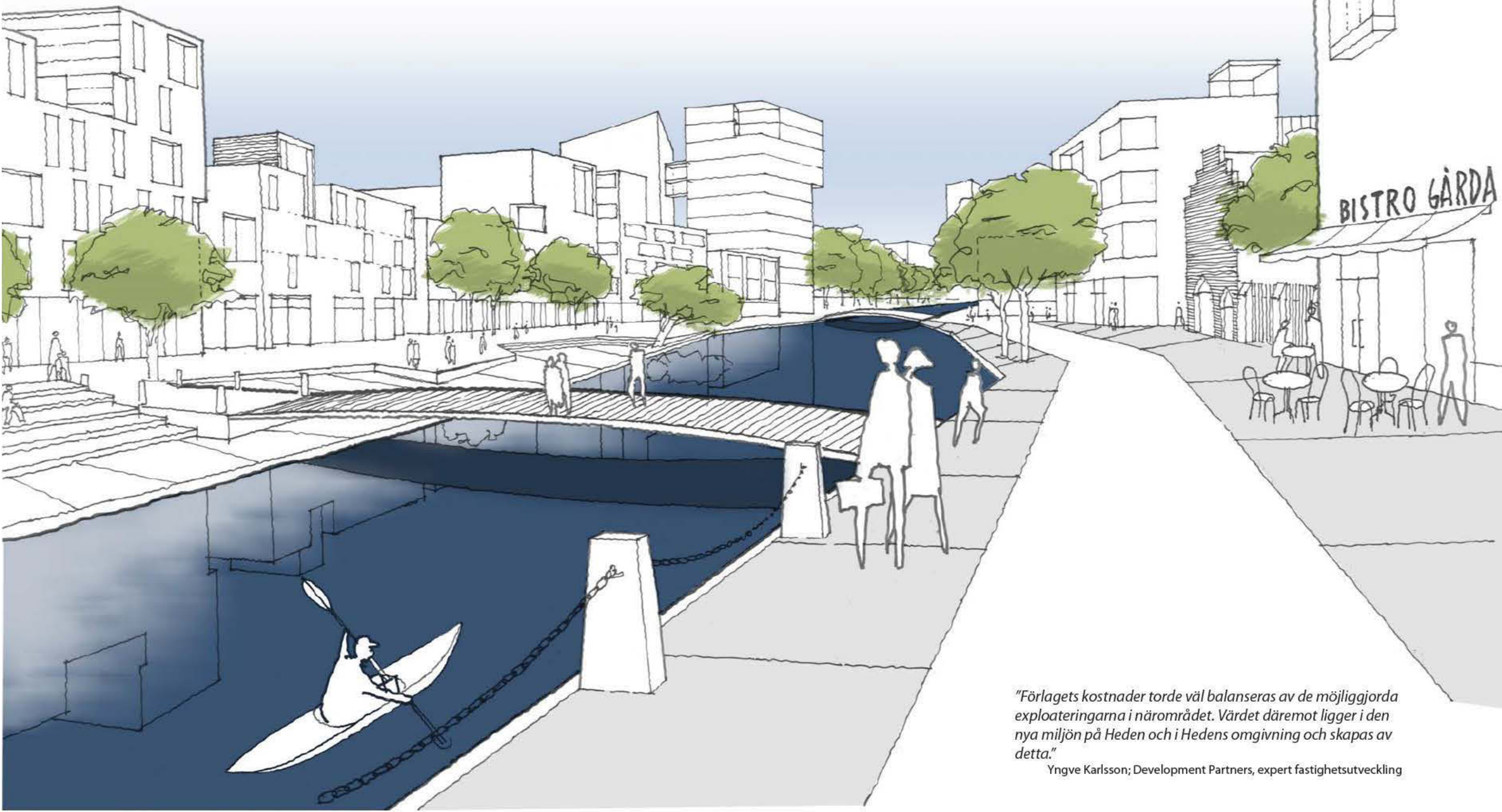
1. Anläggning av det nya flexibla Heden i väster. P-garage etapp 1. Två av fotbollsplanerna byggs. Hotellet får sin ersättning och mark frigörs. Exercis-huset rustas upp.
- 2a. Nya Valhalla fotbollsarena byggs. Under fotbollsarenan byggs fyra handbollshallar varav en ersätter Lisebergshallen.
- 2b. Sten Sturegatan bebyggs med affärs-, kontors- och bostadshus södra delen. P-garage etapp 2 byggs
- 2c. Sten Sturegatan bebyggs med affärs-, kontors- och bostadshus norra delen. P-garage etapp 3 byggs.
3. Kulturarenan byggs alternativt en permanent fjärde fotbollsplan samt höghus.

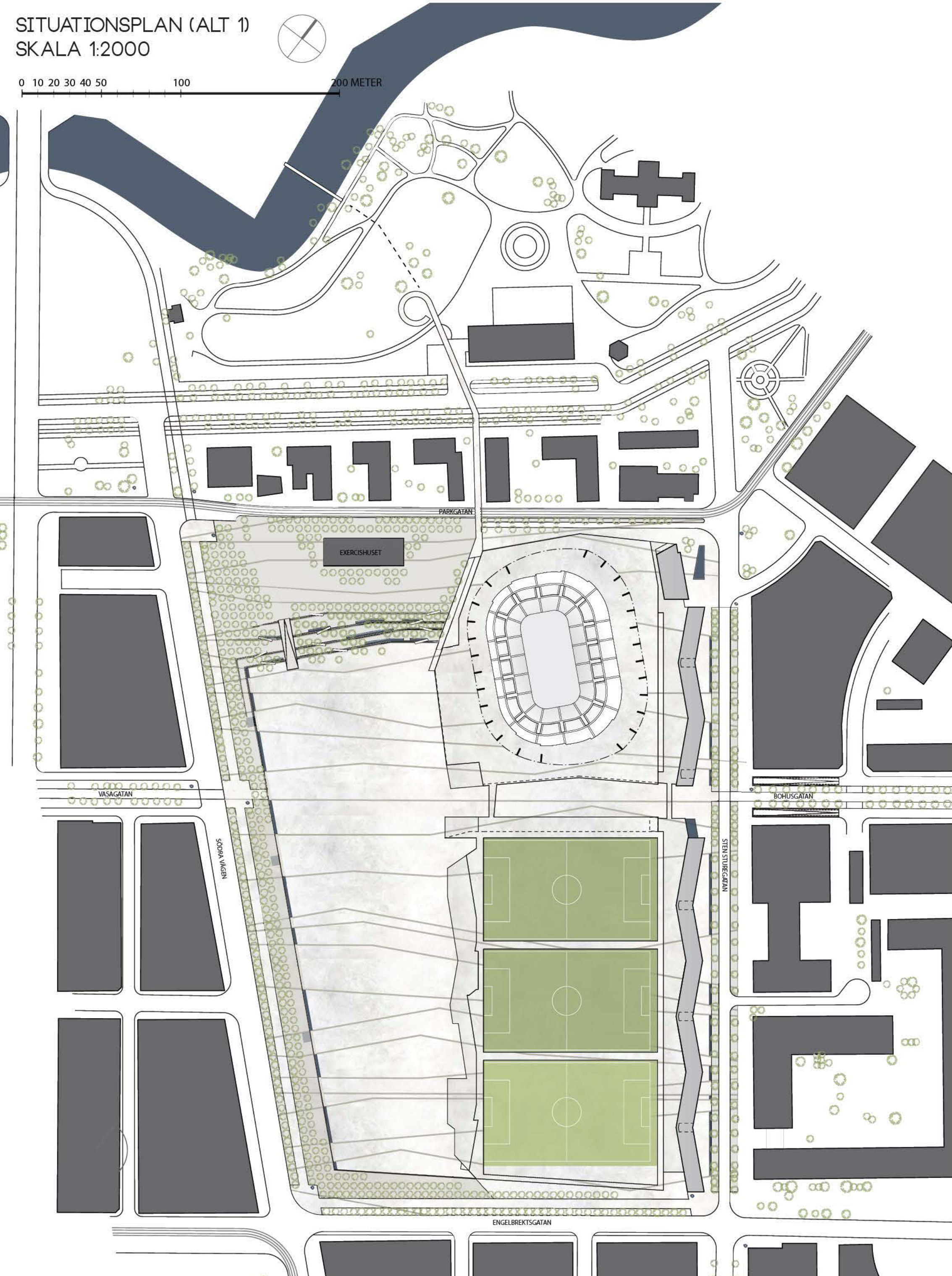
INTEGRATION

Heden kommer att fortsatt vara centrum för Gothia Cup och Partille Cup. Via Heden-appen kan alla vara uppdaterade, följa och forma Heden. Den lokala integrationen markeras genom tio linjer som visar riktningar till och från Göteborgs Stads tio förvaltningsområden.

"... Gothia Cup är ett av världens största integrationsprojekt! Gothia Cup och Partille Cup bidrar dessutom årligen med stora belopp i stadens kassa och för båda är användningen av HEDEN centralt!"
Åke Nilsson fd ordförande i BK Häcken och initiativtagare till Gothia Cup

"Förlagets kostnader torde väl balanseras av de möjliggjorda exploateringarna i närområdet. Vardet däremot ligger i den nya miljön på Heden och i Hedens omgivning och skapas av detta."
Yngve Karlsson; Development Partners, expert fastighetsutveckling

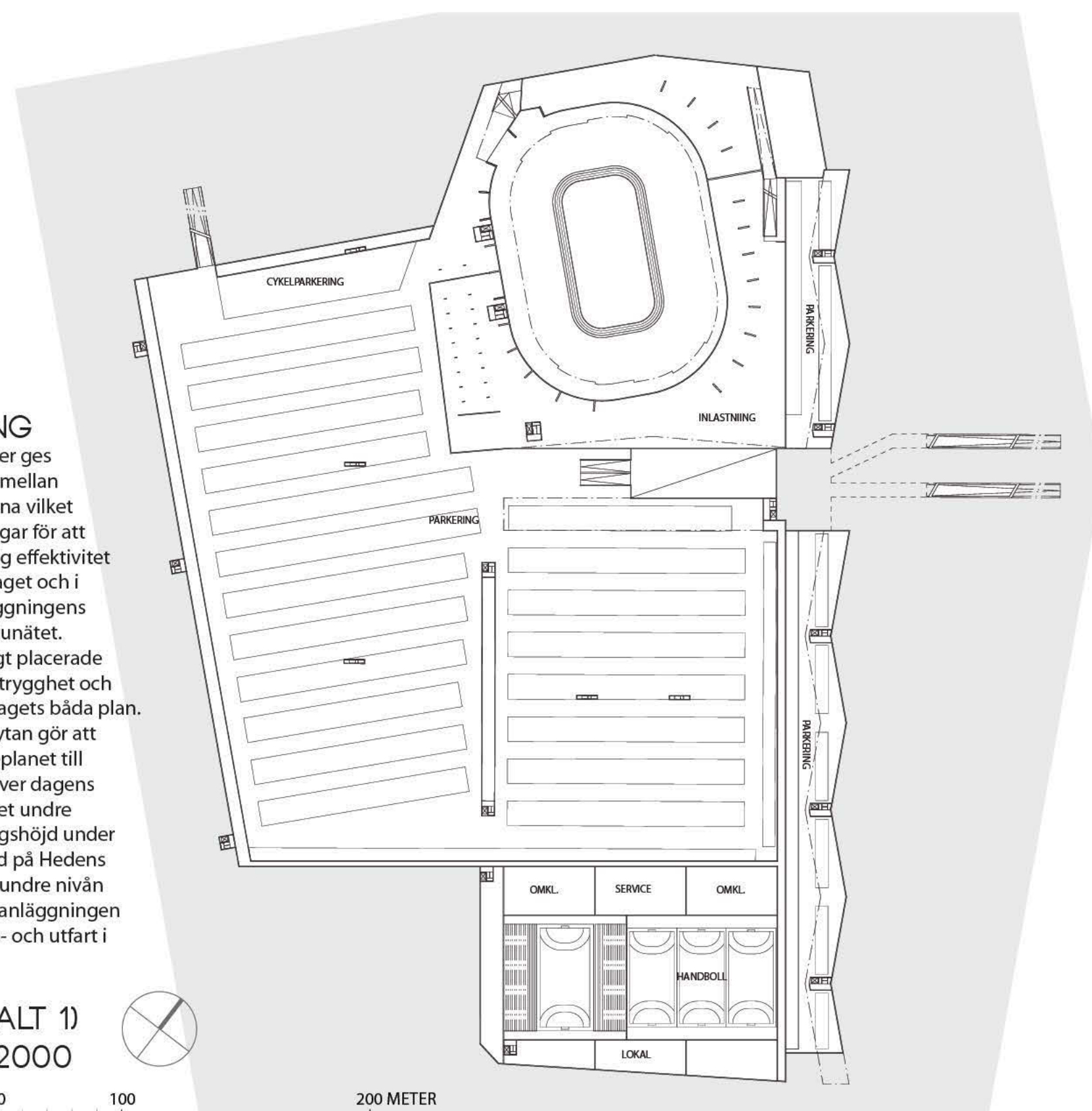
Perspektiv från Parkgatan mot Sten Sturegatan

PARKERING

Goda möjligheter ges till samordning mellan parkeringsdelarna vilket ger förutsättningar för att kunna skapa hög effektivitet både nere i garaget och i parkeringsanläggningens koppling till gatunätet. Strategiskt riktigt placerade uppgångar ger trygghet och ljusintag till garaget båda plan. Veckningen av ytan gör att det övre garageplanet till stor del ligger över dagens marknivå och det undre planet en våningshöjd under dagens plushöjd på Hedens östra kant. Den undre nivån gör parkeringsanläggningen tillgänglig för in- och utfart i Bohusgatan.

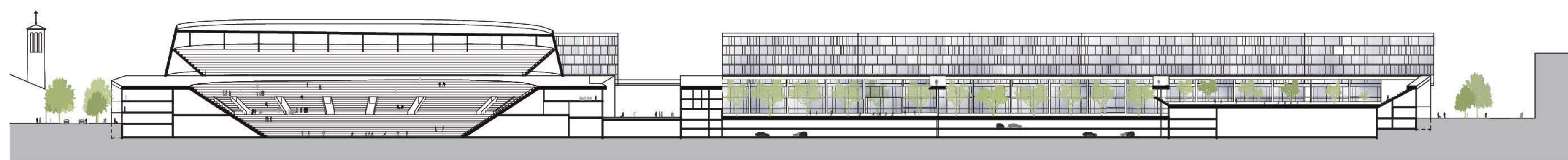
PLAN O (ALT 1)
SKALA 1:2000

0 10 20 30 40 50 100 200 METER

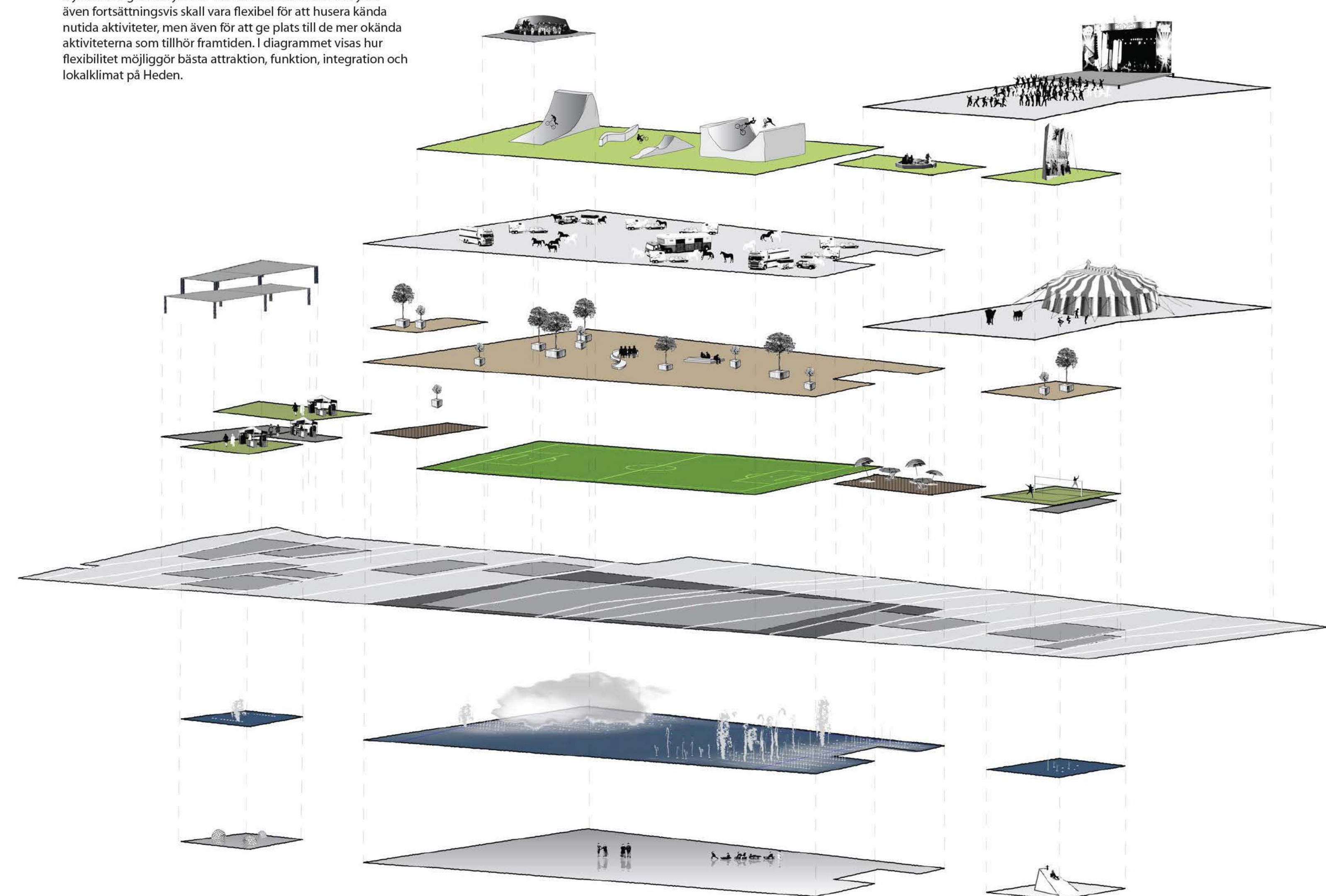
NORD-SYDLIG SEKTION PARKGATAN - ENGELBREKTSGATAN (ALT 1)
SKALA 1:1000

0 10 20 30 40 50 100 METER

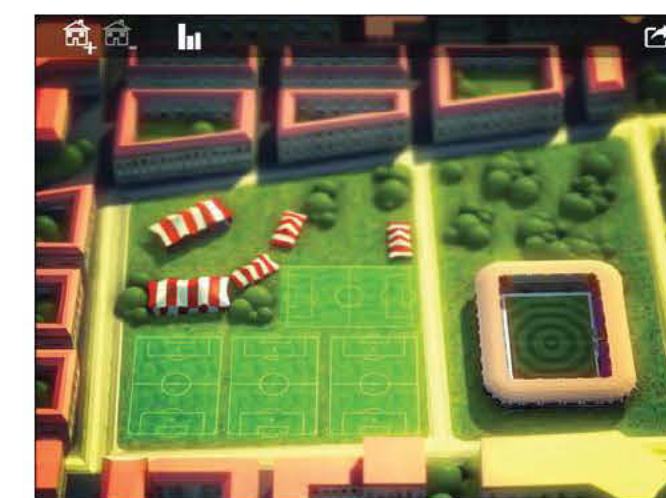
FLEXIBILITET FÖR BÄSTA FUNKTION, INTEGRATION OCH LOKALKLIMAT

Nya Heden genomsyras av visionen att en stor del av ytan även fortsättningsvis skall vara flexibel för att husera kända nutida aktiviteter, men även för att ge plats till de mer okända aktiviteterna som tillhör framtiden. I diagrammet visas hur flexibilitet möjliggör bästa attraktion, funktion, integration och lokalklimat på Heden.

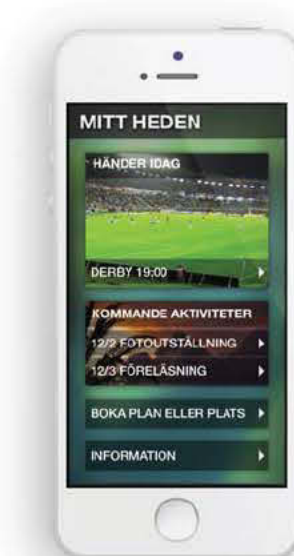
HEDEN I MEDBORGARDIALOGEN

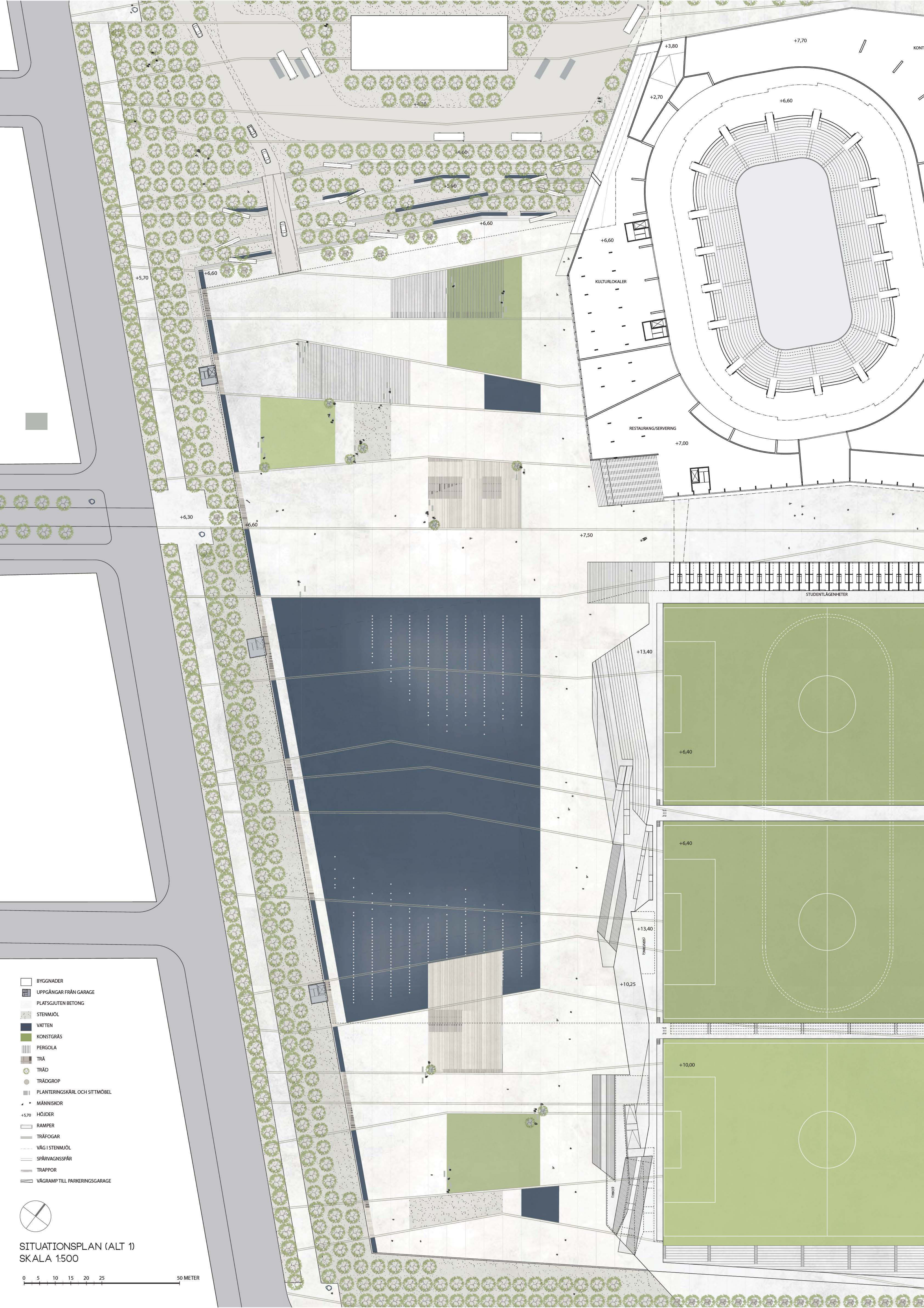
I det här spelet för mobiler och surfplattor får du själv utforma ditt Heden. Utifrån ett antal färdiga byggnader ska du sätta ut till exempel byggnader, fotbollsplaner och träd samt dra vägar och gångvägar. Du kan snurra på och flytta runt dina objekt tills Heden ser ut som du tänker dig. När du är nöjd kan du spara och publicera din version av Heden, som genast blir tillgänglig för andra spelare och för kommunen. Andra spelare kan kommentera specifika saker du gjort på ditt Heden, och sätta betyg på hela ditt förslag. En topplista visar vilken version av Heden som är populärast just nu. Du kan också jämföra din version med dina kompisars via Facebook, eller posta bilder på ditt Heden via till exempel Instagram. Utöver en översiktsvy över ditt Heden finns en vy där du kan se hur väl din version av Heden möter krav och önskemål från olika parter. Exempelvis kan du se hur väl din version täcker behovet av kultur, idrott, rekreation, interaktion och så vidare. Spelet är enkelt utformat och kan spelas av i princip vem som helst. Målet är att genom en kreativ process få in massor av idéer och inspiration. Kommunen följer spelet och kan utveckla det genom att tillföra nya delar när behov och efterfrågan uppstår, exempelvis för att passa specifika evenemang.

ATT ANVÄNDA HEDEN

Med denna app kan du lätt se vad Heden har att erbjuda just nu. Via ett enkelt gränssnitt ser du vilka event som pågår, vilka idrottsplaner och kulturlokaler som är lediga. Appen blir en samlingsplats för allt som rör Heden, och en utgångspunkt när du vill delta i något av det som händer. Om du till exempel vill spela fotboll med dina vänner kan du se om någon plan är ledig och boka den. Om du vill spela men inte har någon att spela med kan du boka in en plan för ett öppet event, där andra kan ansluta och spela med dig.

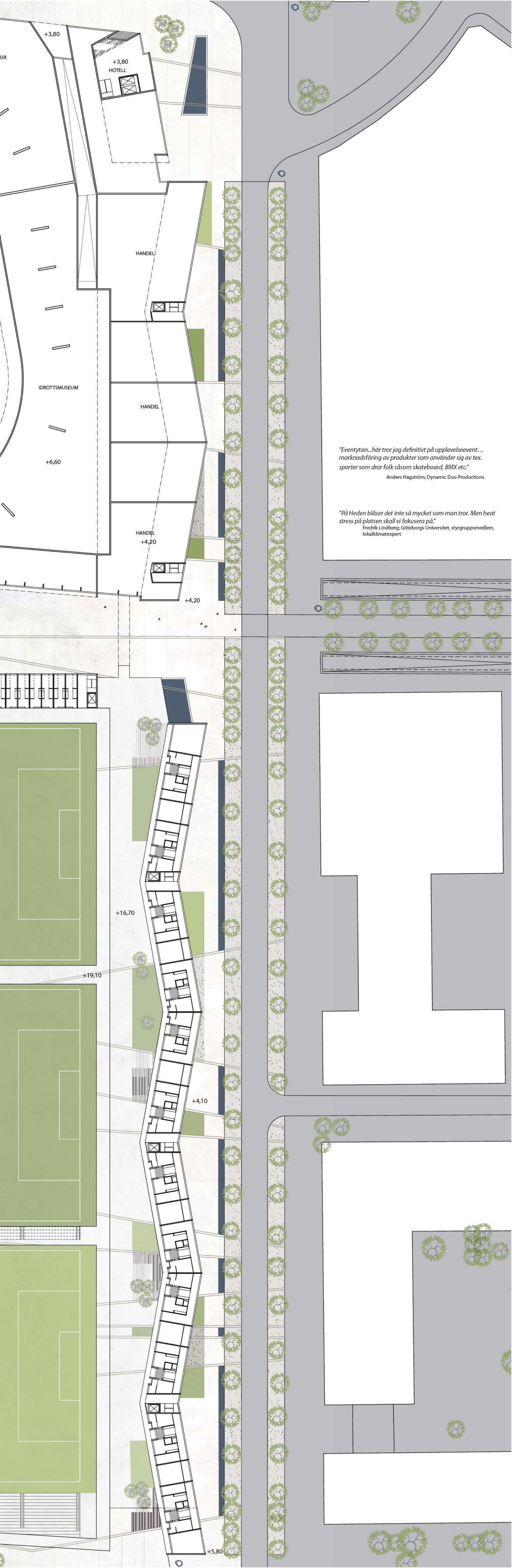

- BYGGNADER
- UPPGÅNGAR FRÅN GARAGE
- PLATSGJUTEN BETONG
- STENMJÖL
- VAITTEN
- KONSTGRÄS
- PERGOLA
- TRÄ
- TRÄD
- TRÄDGROP
- PLANTERINGSKÄRL OCH SITTMÖBEL
- MÄNNISKOR
- HÖJDER
- RAMPER
- TRÄFOGAR
- VÄG I STENMJÖL
- SPÄRVAGNSSPÅR
- TRAPPOR
- VÄGRAMP TILL PARKERINGSGARAGE

SITUATIONSPLAN (ALT 1)
SKALA 1:500

ENTRÉER – ATT SKAPA NYFIKENHET

Vid viktiga entréer till Heden skapas ursparningar i trädramen för att tydligt bjuda in besökaren under trädkronorna. Här föreslås även vatten i form av konstverk, fontäner eller ytor som med fördel får spilla ut i angränsande gaturum och binda samman Heden med sin omgivning.

MATERIAL – VATTEN SOM LOCKAR OCH FÖR SAMMAN

Tongivande för Hedens nya flexibla karaktär blir vatten, ett element som lockar till aktivitet och vistelse. Vattnet föreslås både utgöras av öppna lugna vattenytor under trädkronorna, s.k. raingardens som tar hand om det lokala dagvattnet, och vatten i form av vattenspeglar eller hårdgjorda ytor med vattendimma och vattenstrålar. Vattnets karaktär kan på ett effektivt sätt skapa varierade uttryck på olika delar av Heden och bidra till lugn, inspirera till lek och aktivitet samt markera festliga tillfällen och evenemang.

Under trädkronorna föreslås stenmjöl i en varm, ljus nyans. Stenmjölet framhäver trädens mjuka karaktär och utgör en infiltrerbar yta i en annars hårdgjord miljö. Inne på Heden utgörs marken av ljus platsgjuten betong med korsande linjer i kontrasterande material, förslagsvis i trä. Linjerna fungerar som bas för skapandet av de flexibla ytor som kan utformas med olika material efter behov. I förslaget illustreras trädäck, grusade ytor, konstgräs och vatten.

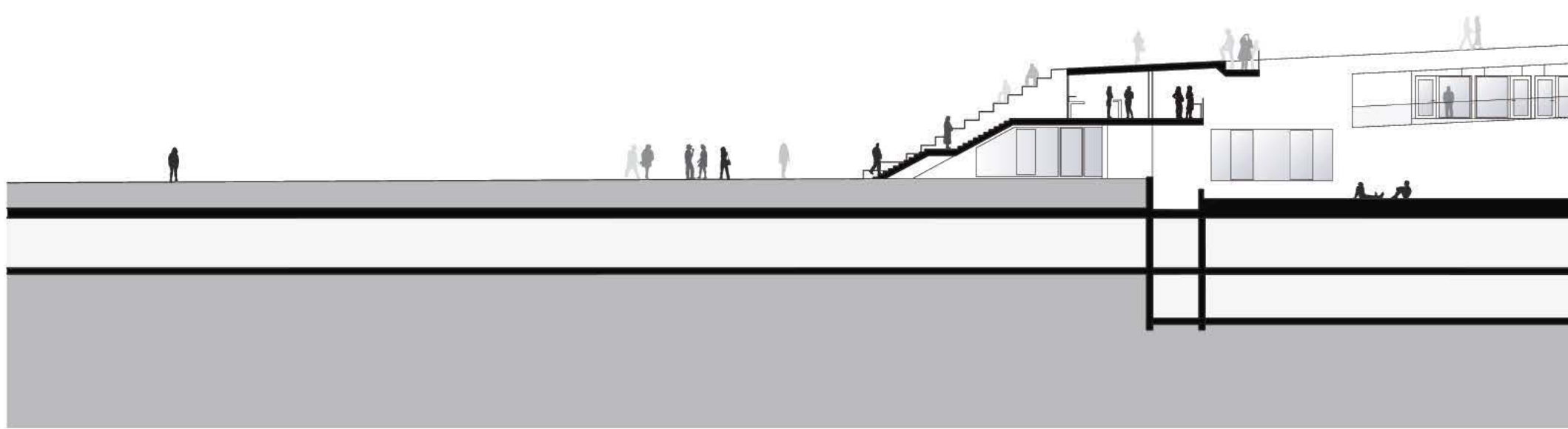
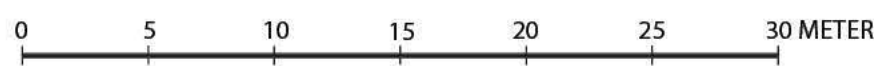
SKALAN – DET LILLA I DET STORA

Det är viktigt att bevara den stora rymd som Heden erbjuder idag, samtidigt som platsen behöver erbjuda mindre rum i en mer personlig skala. Veckningen av ytan med dess övre lutande plan skapar en överordnande rumslighet som bidrar till upplevelsen av platsens rymd. Den flexibla ytan och den variation i markbeläggning och aktiviteter som kan skapas på platsen över tid ger ytterligare en rumslig indelning. Utöver det föreslås mobila möbler, med och utan växter, som kan skapa de mindre intima rum som behövs för att Heden ska locka till vistelse. Det är viktigt att möblerna är just mobila så att de bidrar till platsens flexibilitet och kan flyttas och hjälpa till att skapa rum av olika storlek och karaktär beroende på aktivitet.

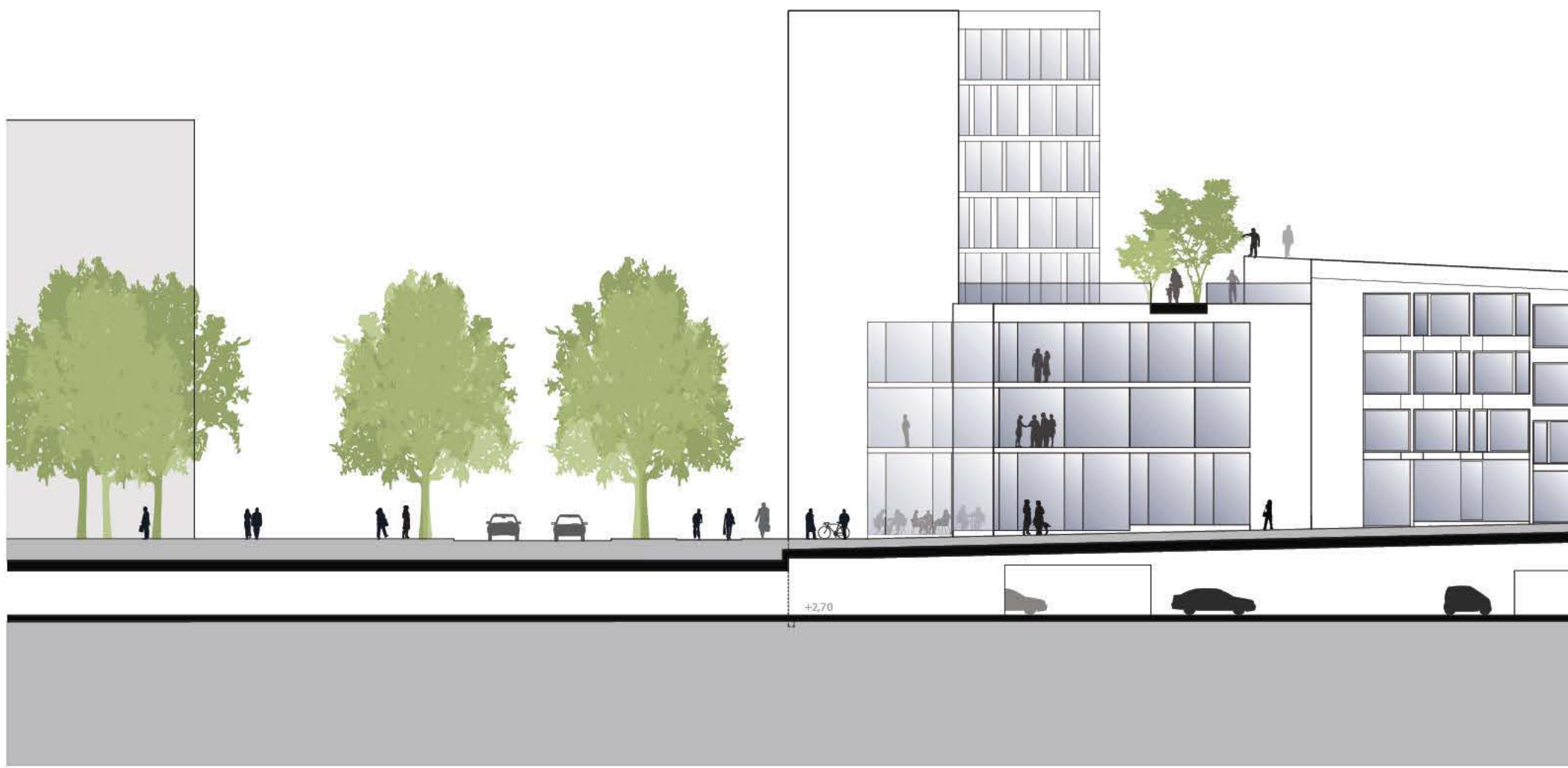
SEKTION GENOM ARENA (ALT 1) SKALA 1:300

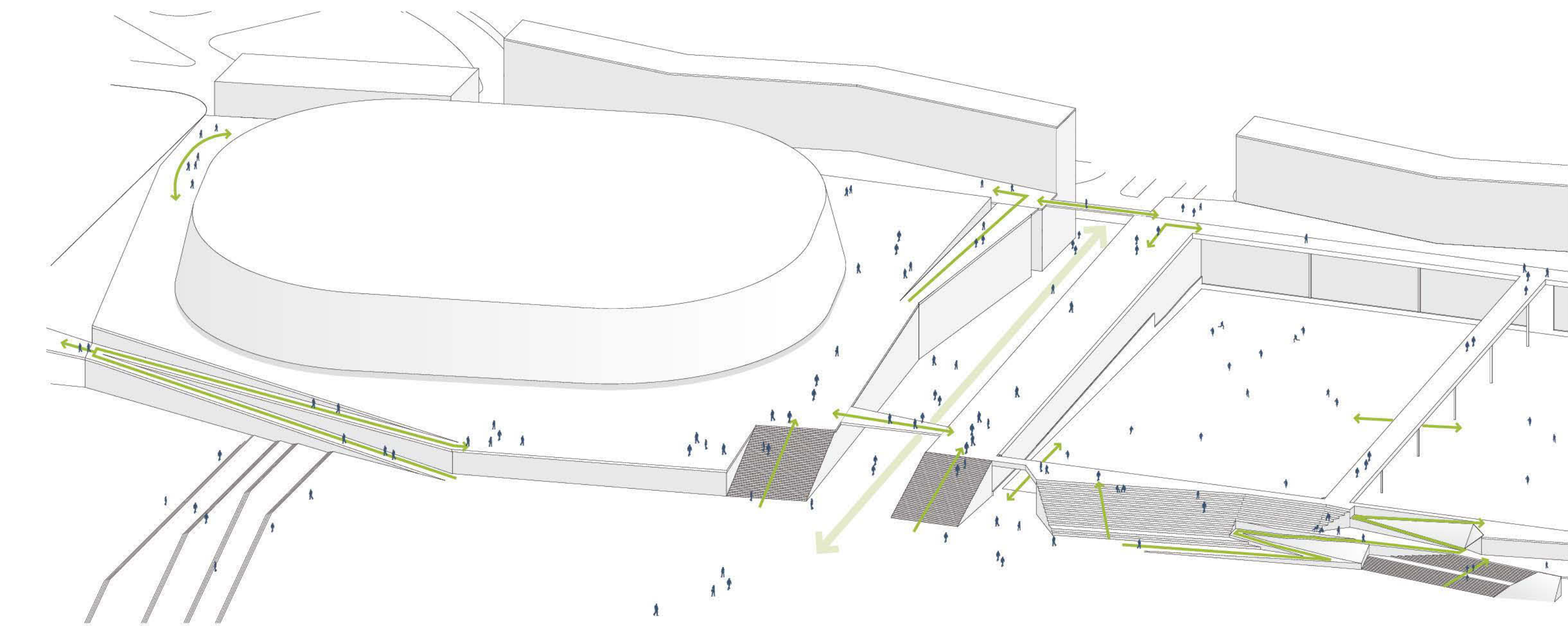

ÖST-VÄSTLIG SEKTION GENOM KONSTGRÄSPLANER SKALA 1:300

SEKTION FÖRLÄNGNING BOHUSGATAN - VASAGATAN SKALA 1:300

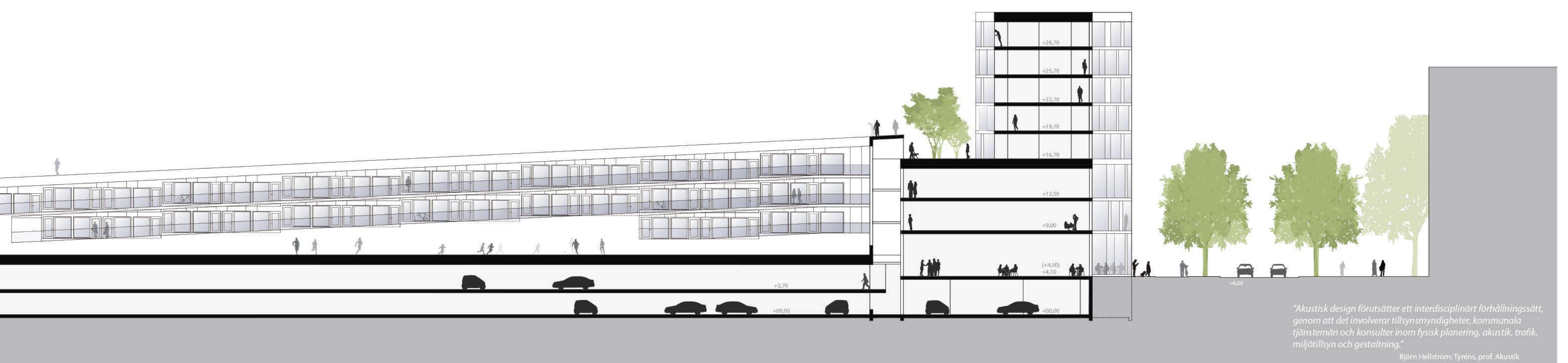
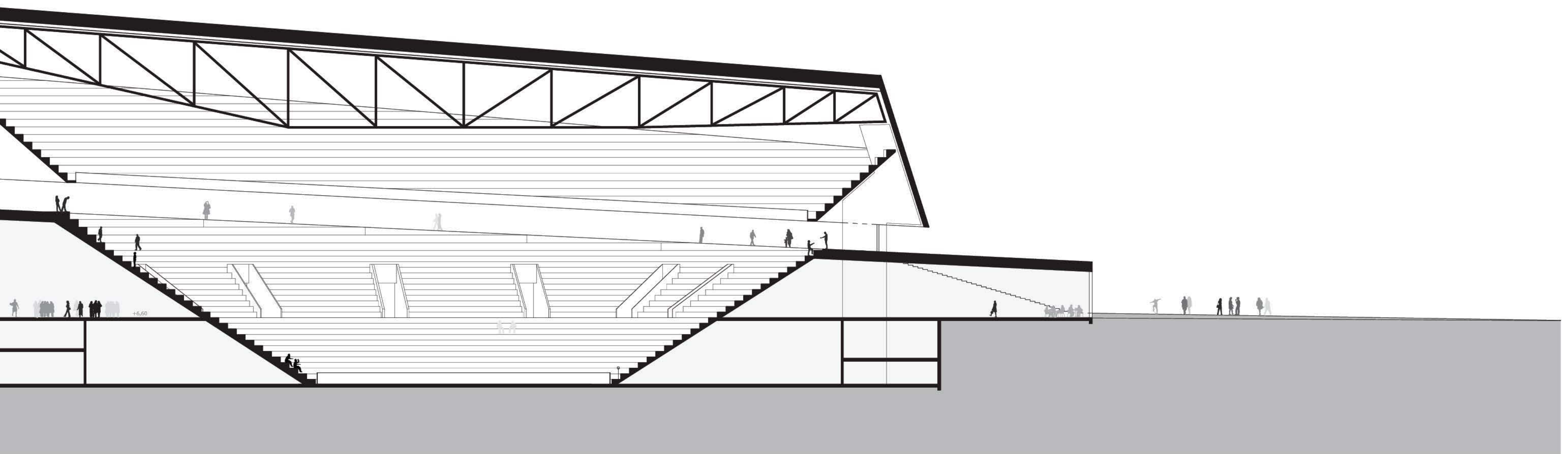

RÖRELSE PÅ HEDEN

Heden kommer att vara tillgängligt för alla över i stort sett hela sin yta. Alla nivåer avses vara publika utom byggnaders tak. Heden kan användas som solplats, fika/lunch plats och träningsplats. Möjligheten att förflytta sig på flera olika nivåer och finna en varierad uppsättning platsbildningar bidrar till Hedens attraktivitet.

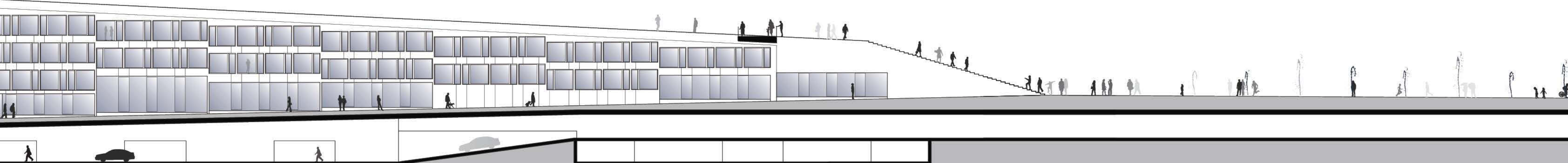
"Heden ska föredömligen vara en plats där man möter, upptäcker och väcker nyfikenhet för Göteborg och för den mångfald av människor och kulturer som utgör staden. Heden ska vara välkommande för alla, oavsett förutsättningar och bakgrund."

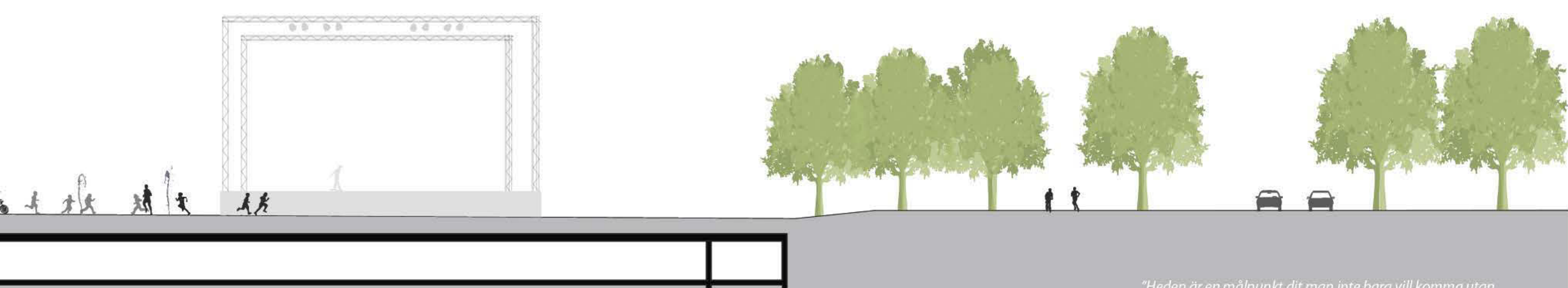
Elina Engelbrektsson; Tyréns, expert social hållbarhet

"Akustisk design förutsätter ett interdisciplinärt förhållningssätt, genom att det involverar tillsynsmyndigheter, kommunala tjänstemän och konsulter inom fysisk planering, akustik, trafik, miljötillsyn och gestaltning."

Björn Hellström; Tyréns, prof. Akustik

"Heden är en målpunkt dit man inte bara vill komma utan också kan komma på ett okomplicerat sätt - oavsett om man går, cyklar, åker kollektivt eller tar bilen. Heden ska vara tillgängligt och tryggt för alla."

Christina Lundqvist, Tyréns, expert trafik.

KOLLEKTIVTRAFIK

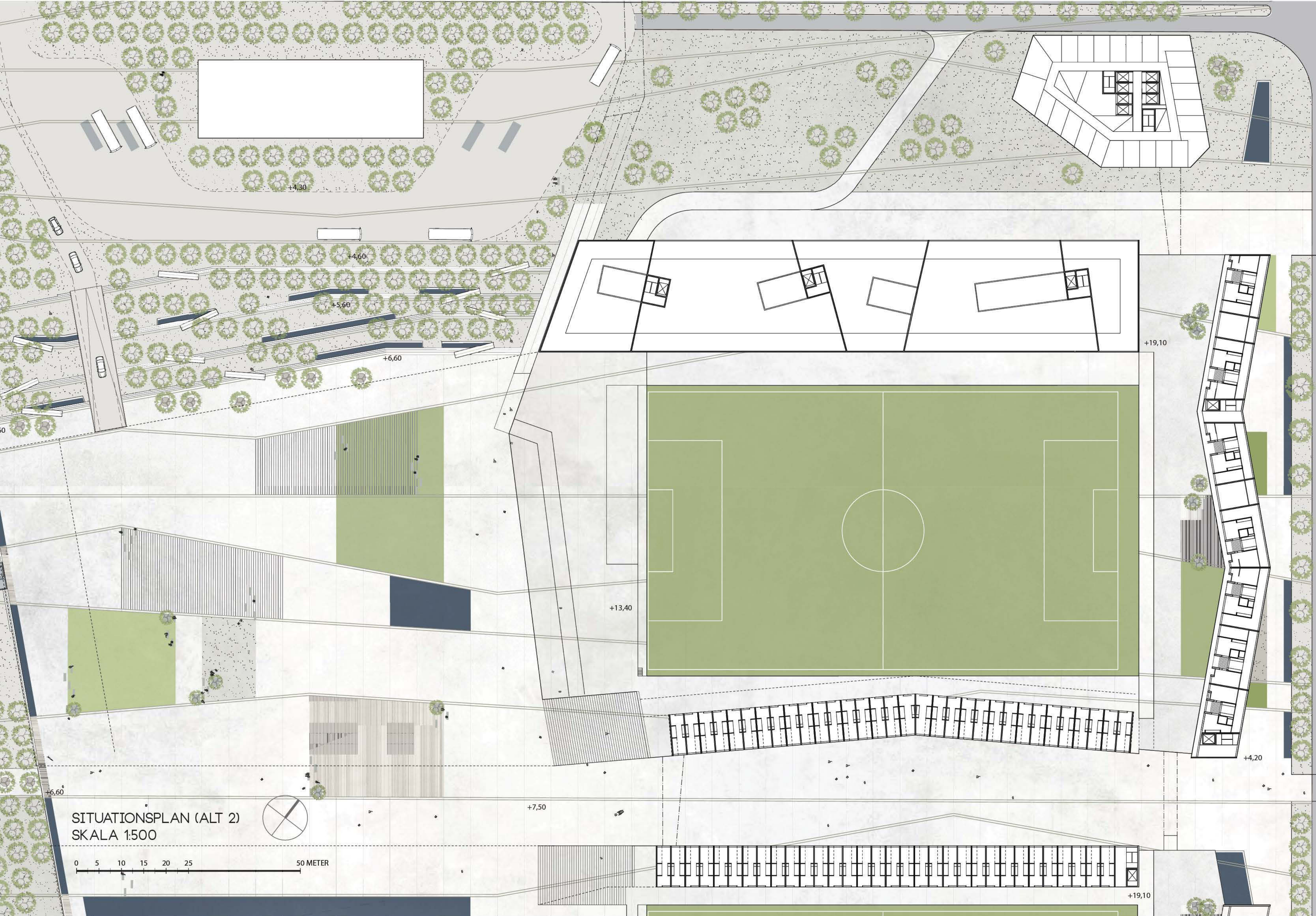
Genom att låta Parkgatan öster om Södra vägen bli ett kollektivtrafikstråk kan spårvagnarnas hållplats anläggas på den norra sidan Exercishuset och bussarnas på den södra sidan, med hållplatsytor även väster och öster om. Knutpunkten får också en attraktiv koppling till gångbron över Parkgatan och vidare till Stora Nygatan.

Exercishuset blir en knutpunkt för kollektivtrafiken och samlingsplats för besökarna på Heden därigenom manifesteras kollektivtrafikens status.

GÅNG- OCH CYKELTRAFIK

Huvudstråket Vasagatan - Bohusgatan förstärks och klimatskyddas delvis genom ny bebyggelse på Heden. Generöst med cykelparkering finns i de trädplanterade ytorna och alléerna. Ett stort antal cykelparkeringar i garage finns i anslutning till kollektivtrafiksnoden.

Från ytan ovanför "vecket" når man från Heden över till Trädgårdsföreningen och vidare över vallgraven in till Bastionsplatsen och centrum. Det blir en genväg från centrum till parkeringen under Heden. Genom att skapa denna nya länk binds Heden till centrum och till staden lunga - Trädgårdsföreningen. Platserna förenas av människors rörelser och kompletterar varandra med dess olika karaktär, skala och aktiviteter.

ALTERNATIV 1 - ÅTERHÅLLEN EXPLOATERING

Definitionen av vad som är hög respektive låg exploatering definieras hur mycket bostäder, verksamhetslokaler och handel som blir möjlig att försälja.

Återhållen exploatering kännetecknas av att en kulturarena byggs i Hedens nordöstra hörn. Kulturarenan bidrar starkt till attraktivitet åt Heden.

EXPLOATERING (m²)	
BOSTÄDER	23 100
VERKSAMHETSLOKALER	14 000
HANDEL	9 000
KULTURLOKALER	1 850
IDROTTSMUSEUM	2 850
HEDEN-SERVICE	1 250
BILPARKERINGAR I GARAGE	2 900 platser
CYKELPARKERING INOMHUS	1 650 platser
CYKELPARKERING PÅ HEDEN	1 450 platser
KULTURARENAN	23 200
HANDBOLL, ÖMKL, M.M.	9 850

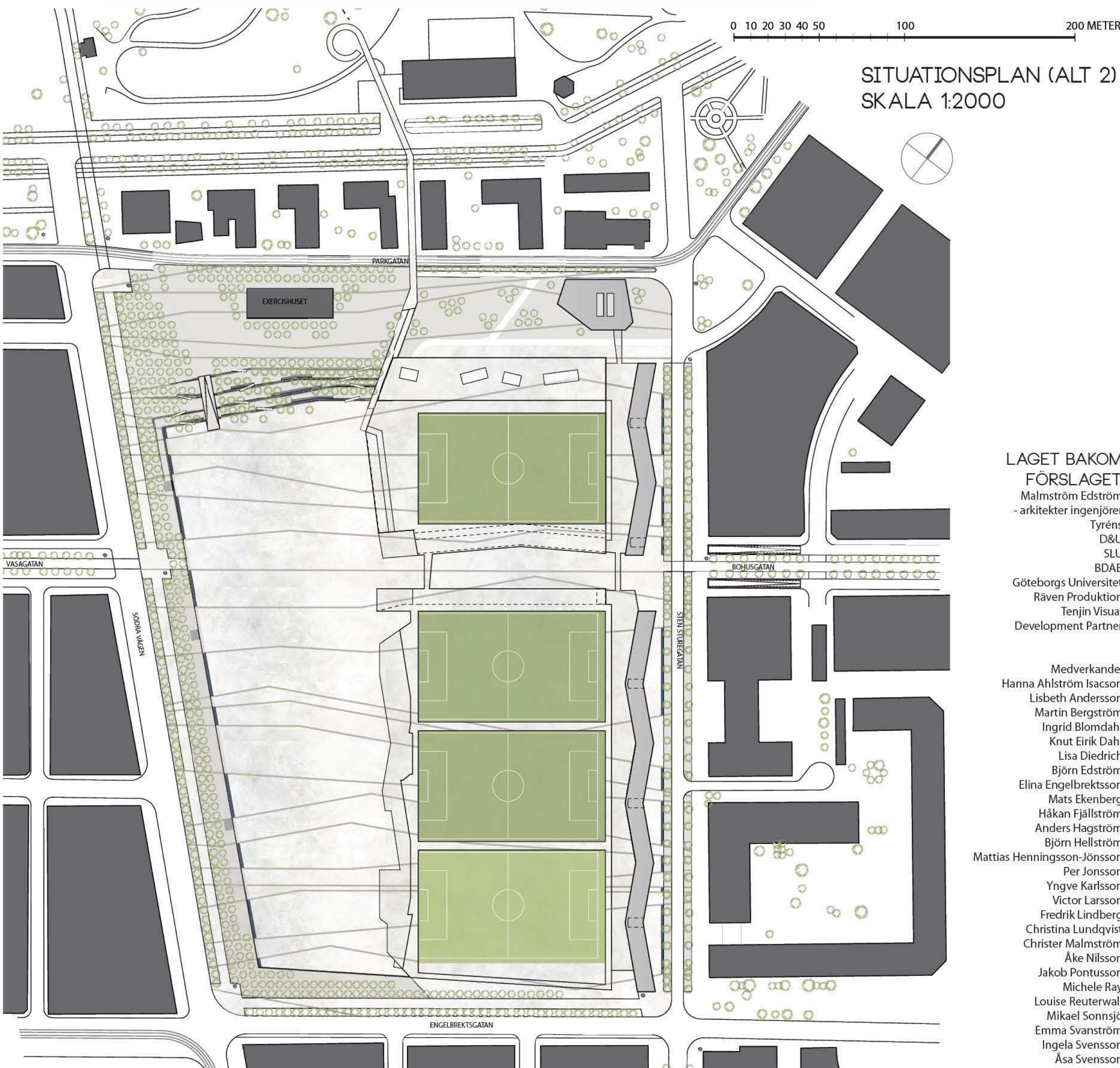
ALTERNATIV 2 - STÖRRE EXPLOATERING

Definitionen av vad som är hög respektive låg exploatering definieras hur mycket bostäder, verksamhetslokaler och handel som blir möjlig att försälja.

Hög exploatering av Heden bör enligt förslaget koncentreras till nordöstra hörnet. Ett kontors- och hotelltorn utgör ett uttryck för viljan att fortsatt hålla Heden öppen och tillgänglig som stadens allmänning och bildar en ensemble med den föreslagna högre exploateringen invid Gamla Ullevi och rättscentrum. Om kulturarenan inte byggs ökar i nordöst möjligheten till exploatering för verksamheter och kommersiella ändamål, se tabell.

EXPLOATERING (m²)	
BOSTÄDER	38 835
VERKSAMHETSLOKALER	17 230
HANDEL	14 350
KULTURLOKALER	2 500
IDROTTSMUSEUM	2 500
HEDEN-SERVICE	1 250
BILPARKERINGAR I GARAGE	3 330 platser
CYKELPARKERING INOMHUS	1 850 platser
CYKELPARKERING PÅ HEDEN	1 200 platser
KULTURARENAN	-
HANDBOLL, ÖMKL, M.M.	9 850

De exploateringar som föreslås ingå i den urbana reorganiseringen utgör knappt 60.000 m² exploateringsbar markyta inom Åstaden (nuvarande Valhalla IP) och Rättscentrum.

LAGET BAKOM
FÖRSLAGET
Malmström Edström
- arkitekter ingenjörer
Tyréns
DKU
BDAB
Göteborgs Universitet
Räven Produktion
Tenjin Visual
Development Partner

Medverkande:
Hanna Ahlström Isacson
Lisbeth Andersson
Martin Bergström
Ingrid Blomdahl
Knut Erik Dahl
Lisa Diedrich
Björn Edström
Elina Engelbrektsen
Mats Ekenberg
Håkan Fjällström
Anders Hagström
Björn Hellström
Mattias Henningsson-Jönsson
Per Jonsson
Yngve Karlsson
Victor Larsson
Fredrik Lindberg
Christina Lundqvist
Christer Malmström
Åke Nilsson
Jakob Pontusson
Michele Ray
Louise Reuterwall
Mikael Sonnsjö
Emma Svanström
Ingela Svensson
Åsa Svensson

NORD-SYDLIG SEKTION
GENOM PARKGATAN (ALT2)
SKALA 1:1000

ÖST-VÄSTLIG SEKTION GENOM
KONTSGRÄSPLAN & IDROTTSMUSEUM (ALT 2)
SKALA 1:1000

